

รายวิชา กลุ่มบูรณาการ (แกนหลังสังคมศึกษา)

เรื่อง ไตรสิกขาและโอวาท 3 (3)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผู้สอน ครุฑจรัักษ์ สุขเจริญ

ทำความดี

หลักธรรมเพื่อพัฒนาชาติไทย

ด้านกายภาพ
และสิ่งแวดล้อม

ไตรสิกขา

1. ศีล (ศีลสิกขา)
2. สมาธิ (จิตตสิกขา)
3. ปัญญา (ปัญญาสิกขา)

ด้านจิตใจ

โอวาท 3

1. ไม่ทำชั่ว
2. ทำดี
3. ทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์

ทำความดี

การทำความดี เป็น
โอวาทข้อที่ 2 หลักธรรม
ที่สนับสนุนการทำความดี
มีมากมาย มี 6 ประการ

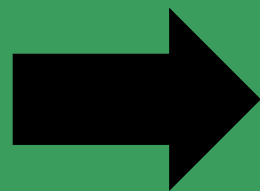
เบญจธรรม

เป็นข้อปฏิบัติสำหรับให้คนทำความดี บุคคลที่ได้ชื่อว่า
เป็นผู้มีความดีอย่างสมบูรณ์ นอกจากจะละเว้นการทำความชั่ว
ตามหลักของเบญจศีลแล้ว ยังต้องกระทำความดีตามหลักเบญจธรรม

เบญจธรรม

1. มีความเมตตากรุณา

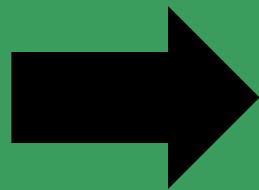

ความปรารถนาให้
ผู้อื่นมีความสุข

ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อที่ 1 ที่จะเว้นจะการฆ่าสัตว์

เบญจธรรม

2. สัมมาอาชีวะ

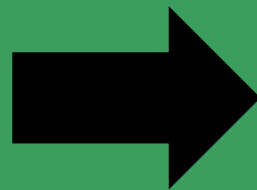

การหาเลี้ยงชีพ
ในทางที่สุจริต

ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อที่ 2 การละเว้นการ
ลักทรัพย์ของผู้อื่น

เบญจธรรม

3. มีความสามารวมในกาม

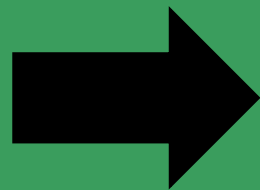
การสามารวมระว่างรู้จัก
ยับยั้ง ควบคุมตนเอง

ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อที่3 ที่ให้ละเว้นจากการ
ประพฤตผิดในกาม

เบญจธรรม

4. มีสัจจะหรือมีคำสัตย์

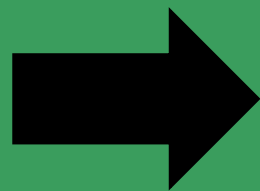

ความซื่อตรง พูดความจริง รวมทั้งการพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ

ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อที่ 4 ที่ให้ละเว้นจากการพูดเท็จ

เบญจธรรม

5. มีสติสัมปชัญญะ

การมีสติรู้สึกตัวอยู่เสมอ
ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่
ควรทำ

ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อที่ 5 ที่ให้ละเว้นจากการดื่มสุรา

เบญจศีลและเบญจธรรม

หลักธรรมที่ควบคุมพฤติกรรมทางกายและวาจาให้
เรียบร้อย เป็นหลักพื้นฐานในการทำความดีเบื้องต้น
ทำให้ชีวิตและสังคมเกิดความสงบสุข

บุญกิริยาวัตถุ 1

หลักแห่งการทำบุญอันเป็นที่สำเร็จผลแห่ง
ความสุข 3 อย่าง

1. ทานมัย

2. สีลมัย

3. ภาวนามัย

1. ทานมัย

บุญสำเร็จด้วยการให้ทาน เสียสละทรัพย์ตนเพื่อ
ประโยชน์สุขของผู้อื่น เช่น อาหาร เครื่องนุ่มห่ม ทรัพย์สิน
หรือสิ่งของที่ไม่ใช่วัตถุสิ่งของ เช่น วิชาความรู้ การให้อภัย

1. ทานมัย

องค์ประกอบของการให้ทาน

1. วัตถุ	คือ ของที่จะให้ต้องเป็นของที่ตนได้มาโดย ทางสุจริต
2. เจตตนา	คือ ความตั้งใจในการให้ทาน เพื่อชำระกิเลส
3. บุคคล	คือ ตัวผู้ให้ต้องมีศีล และผู้รับก็ต้องมีศีล

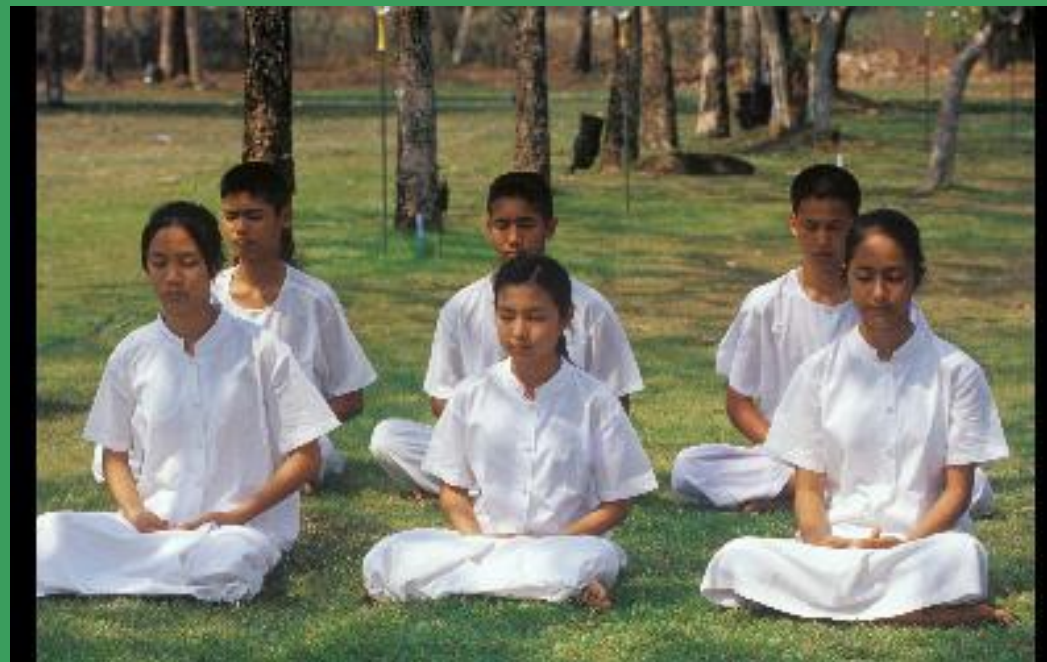
2. สីลมั้ย

บุญสำเร็จด้วยการรักษา
ศีลฝึกตนให้มีคุณธรรมสูง
ทางกาย วาจา และใจ

3. ภาวนามัย

บุญสำเร็จด้วยการภาวนา
ฝึกรอบบจิตใจให้สงบจน
เกิดปัญญา

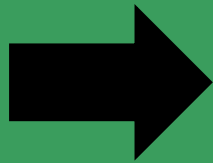

อคติ 4

พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ว่า คนที่ให้ความ
ยุติธรรมแก่คนอื่นไม่ได้ ก็เพราะลำเอียง 4 อย่าง
ซึ่งเรียกว่า อคติ

อคติ 4

ฉันทาคติ

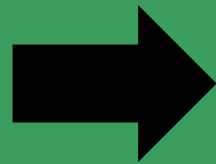

ลำเอียงเพราะรัก

คือ การไม่มีความยุติธรรม เพราะ
มีความรักใคร่ชอบพอกัน เช่น
คนที่ตนรักทำความผิด

อคติ 4

โทสาคติ

ลำเอียงเพราะซึ่ง

คือ การไม่ชอบพอกัน เพราะมีความ
เกลียดทั้งที่ผู้นั้นไม่ได้ทำผิด บางครั้งคนดี
ต้องเสียโอกาสเพราะความลำเอียง

อคติ 4

โมหาคติ

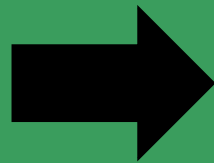

ลำเอียงเพราะความงี่เงา

คือ การไม่มีความยุติธรรม เพราะ
ความงี่เงา หลงผิด เช่น ผู้ใหญ่ตัดสิน
ลงโทษผู้น้อยโดยที่ยังมิได้สอบสวน

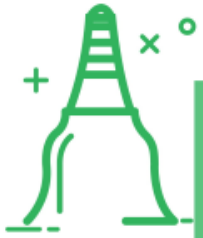
อคติ 4

ภยากติ

ล้าเอียงเพราะความกลัว

มีความกลัวว่าภัยจะมาถึงตัว
จึงไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยยุติธรรม

อิทธิบาท 4

เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จในงาน
ที่ทำ 4 ประการ

1. ฉันทะ

2. วิริยา

3. จิตตะ

4. วิมังสา

อิทธิบาท 4

1. ฉันทะ

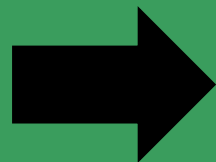

ความพอใจรักใคร่ในสิ่งที่ทำ
เช่น เป็นนักเรียนรักการเรียน

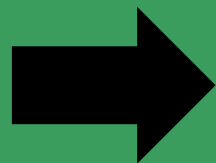
อิทธิบาท 4

2. วิริยา

ความเพียรพยายามทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ
เช่น กล้าเผชิญกับอุปสรรคปัญหาหา

3. จิตตะ

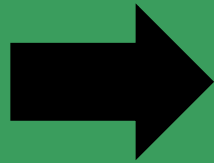

จิตฝักใฝ่จดจ่อในสิ่งที่ทำอย่างมุ่งมั่น
ไม่วอกแวก หมั่นตรวจตราดูแลงาน
ของตน

อิทธิบาท 4

4. วิมังสา

พิจารณาตรึกตรองในสิ่งที่ทำเสมอ
ว่ามีข้อบกพร่องหรือควรแก้ไข
เพื่อให้สิ่งนั้นสำเร็จ

กัตถัญญุกตเวที่ต่อพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีคุณต่อพระพุทธศาสนิกชน
เนื่องจากหลักธรรมคำสอน ประเพณี วัฒนธรรมอันดี
งามต่างๆ ที่เป็นแบบแผนให้เราได้ปฏิบัติในการ
ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

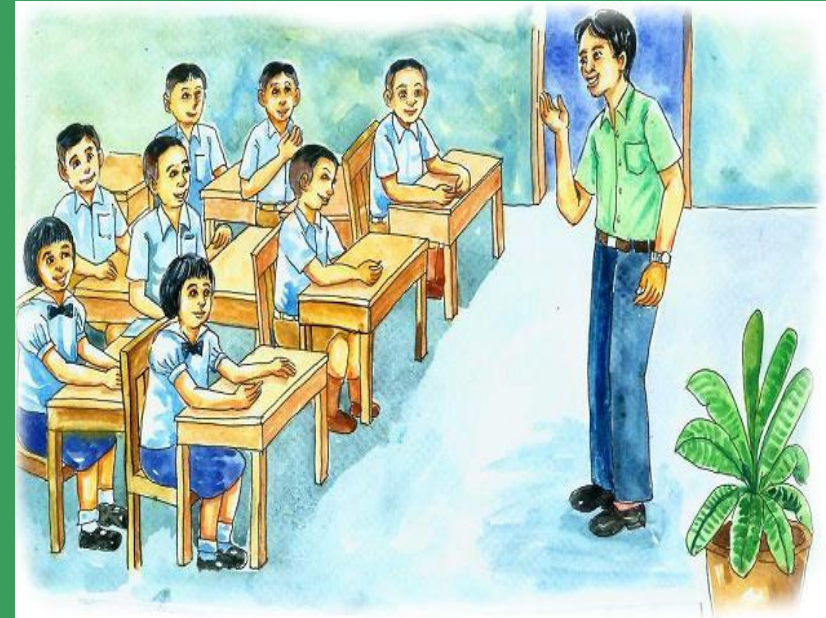
มงคล 38

เหตุแห่งความสุขและความเจริญก้าวหน้าของชีวิต
เป็นหลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้เป็นข้อควรประพฤติ
มีอยู่ 38 ประการ

มงคล 38

1. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

คือ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการศึกษา
เล่าเรียน เพื่อโอกาสในการสร้าง
ความเจริญให้แก่ ชีวิตและสังคม

มงคล 38

2. การงานไม่อากุล คือการงานไม่
คั่งค้างมีความรับผิดชอบ ทำงานที่
ได้รับมอบหมาย

มงคล 38

3. อดทน มีความตั้งใจทำงาน หรือ
ตั้งใจเรียนอย่างไม่ย่อท้อ ไม่เห็นแก่
ความเหน็ดเหนื่อย จนสำเร็จ

กิจกรรม

กิจกรรม

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วนำตัวอักษรหน้า
หลักธรรมที่กำหนด เติมลงใน ..... หน้าข้อความที่สัมพันธ์กัน

ก. โฉวาท 3

ข. มงคลชีวิต

ค. อบายมุข

ง. อคติ

จ. อิทธิบาท 4

ฉ. บุญกิริยาวัตถุ 3

ช. เบญจศีล-เบญจธรรม

ซ. กตัญญูกตเวทิต่อ
พระพุทธศาสนา

.....1)หลักธรรมสำหรับควบคุมกาย วาจาและใจให้เรียบร้อย

.....2)รู้จักหน้าที่ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความอดทน ชีวิตจะประสบความสำเร็จ
ความเจริญ

.....3)เว้นจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความลำเอียง

.....4)การเรียนประสบความสำเร็จเพราะมีความรัก ความขยัน เอาใจ
ใส่ในการเรียนและหมั่นทบทวนอยู่เสมอ

.....5)เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีปฏิบัติตามหลักธรรมและบำรุง
พระพุทธศาสนา

.....6) หลักธรรมสำหรับบำเพ็ญกุศลความดีเบื้องต้น

.....7) หนทางแห่งความเสื่อม เสื่อมเสียชื่อเสียง และทรัพย์

.....8) หลักธรรมที่เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าประทาน
แก่พระอรหันต์ 1,250 องค์

ช 1)หลักธรรมสำหรับควบคุมกาย วาจาและใจให้เรียบร้อย

ข 2)รู้จักหน้าที่ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความอดทน ชีวิตจะประสบ

ความสุขความเจริญ

ง 3)เว้นจากการปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความลำเอียง

จ 4)การเรียนประสบความสำเร็จเพราะมีความรัก ความขยัน
เอาใจใส่ในการเรียนและหมั่นทบทวนอยู่เสมอ

ช 5)เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีปฏิบัติตามหลักธรรมและบำรุง
พระพุทธศาสนา

- ฉ 6)หลักธรรมสำหรับบำเพ็ญกุศลความดีเบื้องต้น
- ค 7)หนทางแห่งความเสื่อม เสื่อมเสียชื่อเสียง และทรัพย์
- ก 8)หลักธรรมที่เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้า
ประทานแก่พระอรหันต์ 1,250 องค์

สรุปบทเรียน

การปฏิบัติตนตามหลักโอวาท
3 เป็นการพัฒนาตนเอง ซึ่ง
ส่งผลไปสู่การพัฒนา
สิ่งแวดล้อมพร้อมๆด้วยกัน